

Bedriftsundersøkelsen 2019

NAV Møre og Romsdal

- 25 prosent av bedriftene venter økning i antall ansatte
- Bedring i markedsutsiktene
- Økende mangel på arbeidskraft
- Størst mangel innen helse relaterte yrker

Innhold

Bedriftsundersøkelsen 2019	1
Direktørens kommentar	3
Oppsummering	4
Hovedfunn	4
Metode	4
Økt sysselsetting på Nordmøre	5
Nettoendring	6
Utvikling etter næring	6
Vekst i sysselsettingen	7
Optimistiske bedrifter	7
Rekrutteringsutfordringer	8
Utenlands rekruttering	10
Mangel på arbeidskraft	10
Utvikling over tid	11
Størst mangel innen helse og sosial	11
Mangel på sykepleiere	12

Direktørens kommentar

– Årets undersøkelse viser, som i fjor, at bedriftene i Møre og Romsdal er optimistiske. Dette er, sammen med reduksjon i ledigheten og flere utlyste stillinger, bekræftelser på at det nå går bedre i næringslivet i Møre og Romsdal.

– Samtidig er det slik at når bedriftene går bedre og arbeidsledigheten synker så blir det vanskeligere for virksomhetene å rekruttere ønsket arbeidskraft. Denne antakelsen blir styrket i undersøkelsen, som viser at mangelen på arbeidskraft øker mye.

– Mangelen av arbeidskraft i Norge er beregnet knapt 60 000 mens det tilsvarende tallet for Møre og Romsdal er nesten 3 500. Både i fylket og i landet er det blitt større i mangel siden i fjor, men mangelen i vårt fylke har økt betydelig mer enn i resten av landet. Dette viser at bedriftene har hatt klart større vansker med å få tak i ønsket kompetanse i år sammenlignet med de siste par årene.

Direktør for NAV Møre og Romsdal, Stein A. Veland

Oppsummering

Bedriftsundersøkelsen er NAVs årlige temperaturmåling av situasjonen i arbeidsmarkedet. Over 750 bedrifter har gitt oss tilbakemeldinger, tilsvarende en svarprosent på 65. Vi får svar på hvordan bedriftene tror de vil utvikle seg med tanke på antall ansatte det neste året, bedriftenes tro på markedsutvikling, omsetning og resultat. Vi spør også om bedriften har hatt rekrutteringsutfordringer de siste tre månedene. Dette gir oss en god pekepinn på bedriftenes samlede fremtidstro. Vi kan ut fra svarene bedriftene gir beregne hvor stor mangelen på arbeidskraft er, og i hvilke yrker det er vanskeligst å rekruttere til.

Det viktigste med bedriftsundersøkelsen er at den viser trender og utvikling over tid. Om bedriftene er mer eller mindre optimistiske enn før, om mangelen på arbeidskraft øker eller minker, og om det er endringer i yrker der det er vanskelig å rekruttere. Undersøkelsen gir, i likhet med mye annet som utvikling i arbeidsledighet, utvikling på stillingsmarkedet og andre undersøkelser, et viktig bidrag for forståelsen av situasjonen på arbeidsmarkedet.

Hovedfunn

Det viktigste resultatet i bedriftsundersøkelsen er hvilke forventninger bedriftene har til endring av antall ansatte, utvikling av mangel på arbeidskraft og oversikten over hvilke yrker bedriftene har vanskeligheter med å rekruttere til.

Det er i år som i fjor en liten økning i andelen av bedrifter i Møre og Romsdal som forventer flere ansatte sammenlignet med året før. 25 prosent av bedriftene forventer en økning i antall ansatte, mot 24 prosent i fjor. Samtidig er andelen bedrifter som forventer en reduksjon av antall ansatte økt fra 10 til 12 prosent.

De siste tre årene er det blitt stadig vanskeligere å rekruttere ønsket kompetanse. Mangelen på arbeidskraft

vokser i både landet og spesielt i fylket vårt. Dette er som forventet i en tid der arbeidsledigheten har gått betydelig ned. Mangelen på arbeidskraft er beregnet til nesten 60 000 i landet og 3 500 i Møre og Romsdal. Det er i år som de foregående årene klart størst mangel av arbeidskraft innen helserelaterte yrker. Dette gjelder både i Møre og Romsdal og i landet. Det er også stor mangel innen flere yrkesfag, spesielt blant tømrere og snekkere, rørleggere og elektrikere.

Metode

I Møre og Romsdal er det trukket et utvalg på 1 159 bedrifter ut av en populasjon på 8 284 bedrifter i fylke med tre eller flere ansatte. 753 bedrifter svarte, noe som gir en svarprosent på 65 prosent. Bedriftene svarer på undersøkelsen fra februar til midten av mars. Vi spør om bedriftene har gjort forsøk på å rekruttere ønsket arbeidskraft de siste tre månedene. Om de har lyktes i å rekruttere noen i det hele tatt eller ansatt noen med annen/lavere kompetanse.

I tillegg spør vi også hvilke yrker dette gjelder, og om grunnen til rekrutteringsvanskene var mangel på kvalifiserte søkere. Vi spør også om bedriftene forventer flere, like mange eller færre ansatte om et år. I tillegg har vi i vårt fylke lagt inn spørsmål om bedriftenes forventninger til blant annet markedsutsikter, samt om det er aktuelt å rekruttere fra utlandet.

Resultatene i bedriftsundersøkelsen er basert på svarene fra et utvalg bedrifter og konklusjonen kan bli feil om ikke svarene er representative. Spesielt gjelder dette beregnede tall på region og næringsnivå der resultatene er basert på svarene fra færre bedrifter enn de resultatene som gjelder for hele fylket.

Økt sysselsetting på Nordmøre

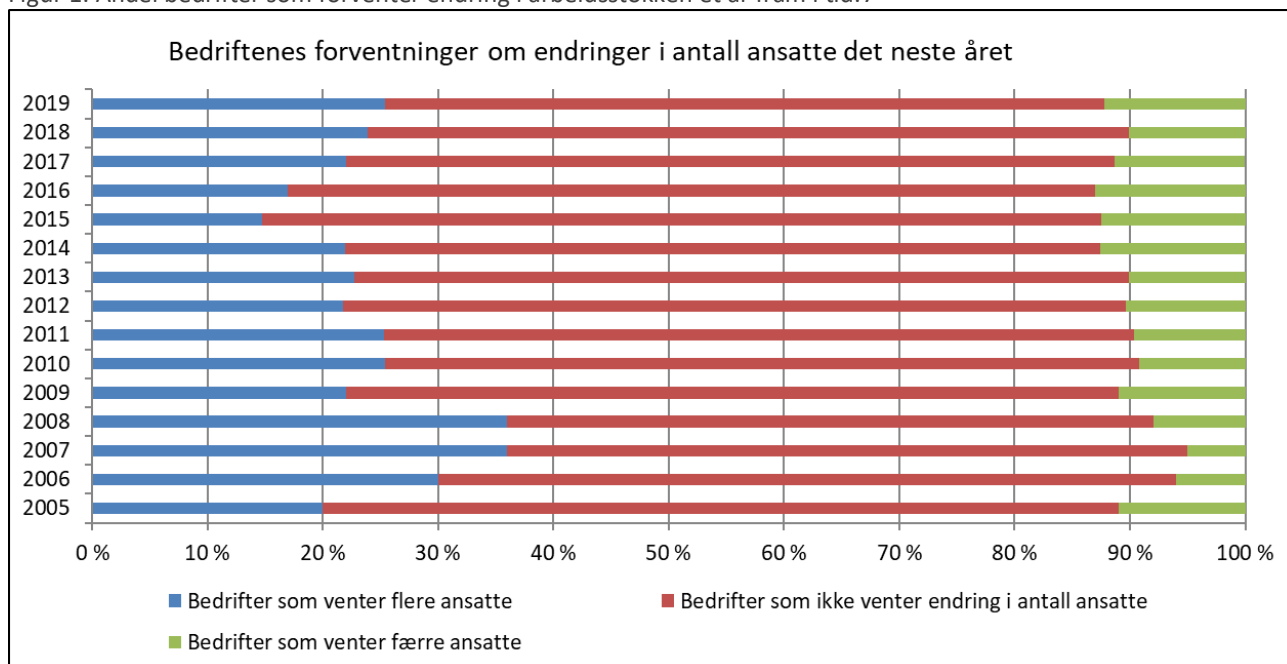
Ett år frem i tid forventer nesten 25 prosent av bedriftene å ha flere ansatte enn i dag, mens 12 prosent av bedriftene forventer en reduksjon i antall ansatte. Dette er omtrent de samme forventningene som i fjor, da tallene var henholdsvis 24 og 10 prosent. I likhet med i fjor er forventningene til endring i arbeidsstokken omtrent den samme i fylket som i landet.

Dette betyr at det i Møre og Romsdal er over 2 000 bedrifter med tre eller flere ansatte som forventer en

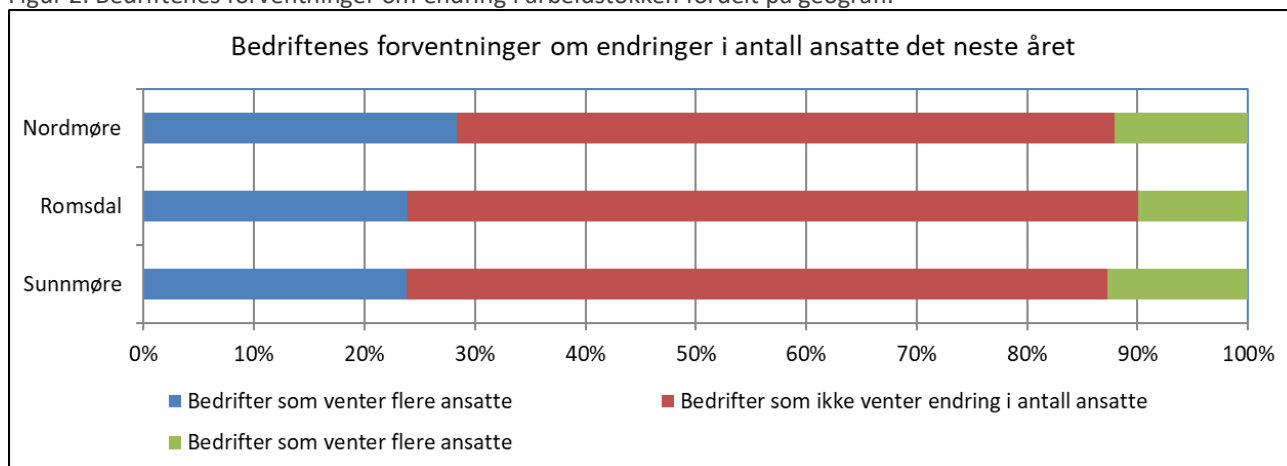
økning i arbeidsstokken neste år, mens under 1000 forventer en nedgang. Totalt tyder dette på fortsatt optimisme blant bedriftene i Møre og Romsdal.

Størst er optimismen på Nordmøre, der rundt 28 prosent melder at de forventer å rekruttere flere ansatte det neste året.

Figur 1: Andel bedrifter som forventer endring i arbeidsstokken et år fram i tid.7

Figur 2: Bedriftenes forventninger om endring i arbeidsstokken fordelt på geografi.

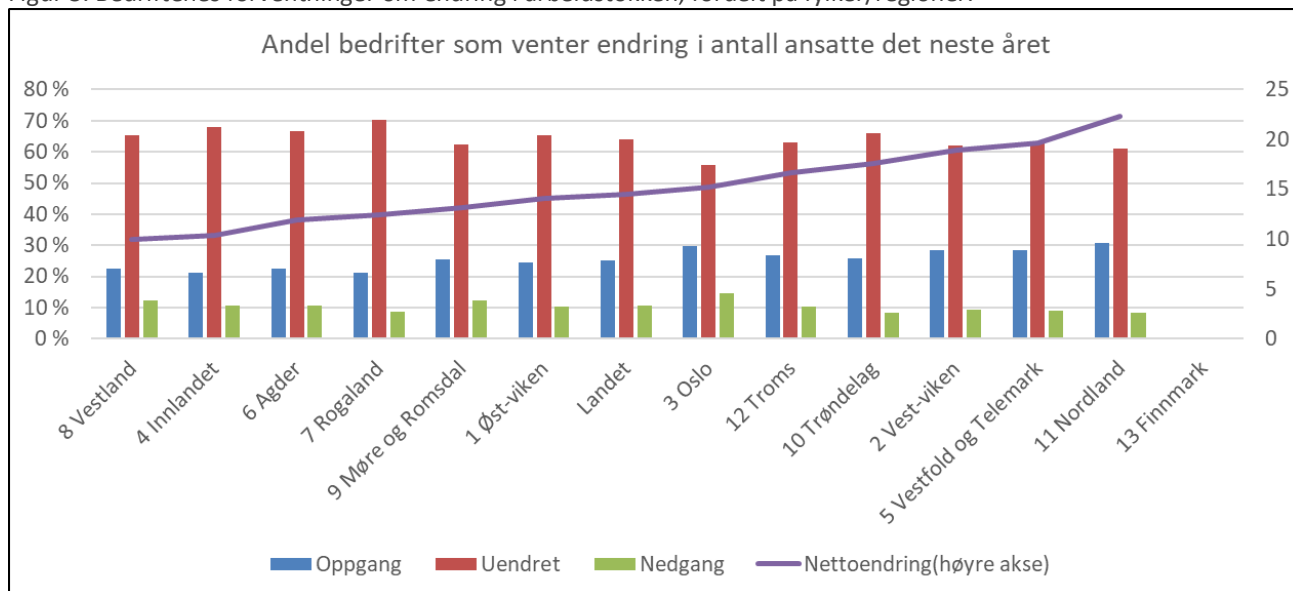

Nettoendring

Differansen mellom andel bedrifter som venter økning i antall ansatte og bedrifter som venter reduksjon i antall ansatte kaller vi for nettoendring. I Møre og Romsdal har vi en andel på 25 prosent som venter en økning i antall ansatte, mens 12 prosent venter en nedgang. Nettoendringen blir da 13.

Figur 3 viser nettoendringene fordelt på fylkene. Vi ser at forventningene i Møre og Romsdal på dette området i 2019 er litt under, men likevel omtrent som i landet. Finnmark hadde for lav svarprosent til at tallene for fylket tas med

Figur 3: Bedriftenes forventninger om endring i arbeidstokken, fordelt på fylker/regioner.

Utvikling etter næring

Tabell 1 viser utvikling fordelt på næring. Vi ser blant annet en stor forventning om økning i antall ansatte i Bergverksdrift og utvinning, samt innen flere

industrinæringer. Størst andel av bedrifter som forventer flere ansatte finner vi innen informasjon og kommunikasjon.

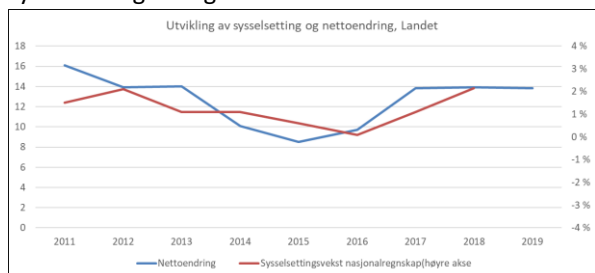
Tabell 1: Bedriftenes forventninger om endring i arbeidstokken, fordelt på næring

Næringsgruppering SN2007	Resultater i Møre og Romsdal				Landet
	Oppgang	Uendret	Nedgang	Nettoøkning	Nettoøkning
Jordbruk, skogbruk og fiske	22 %	74 %	4 %	17	0
Bergverksdrift og utvinning	50 %	50 %		50	9
Industrien samlet	34 %	56 %	10 %	24	15
Nærings- og nytelsemidler	21 %	64 %	14 %	7	15
Tekstil- og lærvarer	33 %	67 %		33	18
Trevarer	33 %	67 %		33	23
Treforedling og grafisk produksjon	50 %	50 %		50	-3
Petroleum og kjemisk produksjon	33 %	67 %		33	22
Produksjon av annen industri	11 %	67 %	22 %	-11	16
Produksjon av metallvarer	44 %	44 %	11 %	33	7
Produksjon av maskiner og utstyr	56 %	39 %	6 %	50	17
Produksjon av elektriske og optiske produkter	50 %	50 %		50	19
Elektrisitet, vann og renovasjon	18 %	82 %		18	6
Bygge- og anleggsvirksomhet	26 %	70 %	4 %	22	27
Varehandel, motorvognreparasjoner	22 %	67 %	11 %	11	12
Transport og lagring	24 %	66 %	11 %	13	4
Overmattings- og serveringsvirksomhet	36 %	45 %	19 %	16	19
Informasjon og kommunikasjon	57 %	36 %	7 %	50	33
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	25 %	63 %	13 %	13	7
Eiendomsdrift, foretningmessig og faglig tjenesteyting	31 %	59 %	11 %	20	22
Offentlig forvaltning	13 %	61 %	26 %	-13	0
Undervisning	13 %	53 %	35 %	-23	-2
Helse- og sosialtjeneste	25 %	62 %	13 %	12	7
Personlig tjenesteyting	26 %	68 %	5 %	21	9
I alt	25 %	62 %	12 %	13	14

Vekst i sysselsettingen

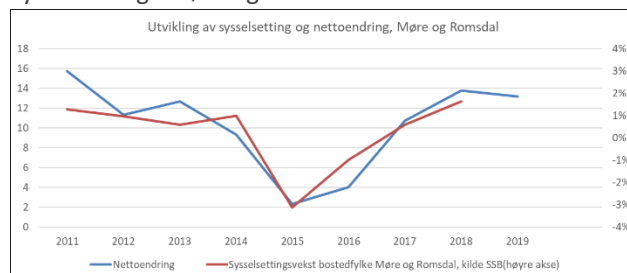
Det har vært en klar sammenheng mellom bedriftenes forventinger målt ved denne nettoendringen og utviklingen av sysselsettingen, både i landet og fylket. Bedriftsundersøkelsen gjøres tidlig på året, og viser bedriftenes forventninger til om bedriften kommer til å få flere eller færre ansatte.

Figur 4: Sammenheng mellom nettoendring og faktisk sysselsetting i Norge.

Sysselsettingstallene er målt mot slutten av året. Årets resultat trekker i retning av en vekst i sysselsettingen både på landsbasis og i vårt fylke på omtrent samme nivå som i 2018.

Figur 5: Sammenheng mellom nettoendring og faktisk sysselsetting i Møre og Romsdal.

Optimistiske bedrifter

I tillegg til spørsmålet om bedriftene forventer flere eller færre ansatte det neste året, har vi i år også spurt om framtidsutsikter innen andre områder.

Vi spør om markedsutsikter, forventede resultat og omsetning, samt hva bedriftene tror om investeringer og eksport. For alle disse områdene spør vi om forventninger for 2019 sammenlignet med 2018. Disse spørsmålene er ikke med i den landsdekkende undersøkelsen

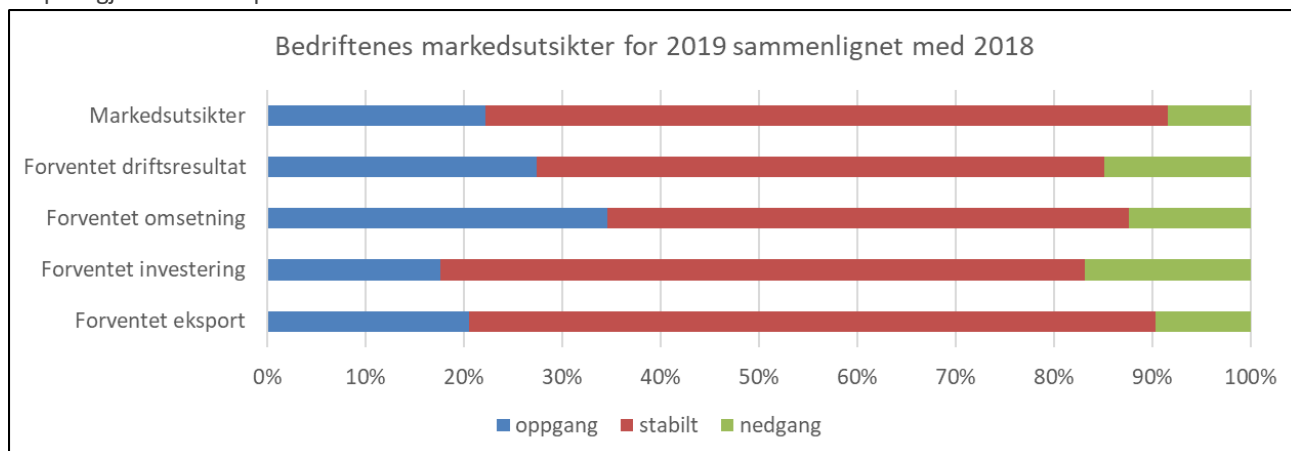
Figuren 6 viser at det er flere bedrifter som mener markedsutsiktene er bedre nå enn i fjor sammenlignet

med de som mener de er dårligere. Bedriftene er også mer positive til omsetning og resultat for 2019 sammenlignet med 2018.

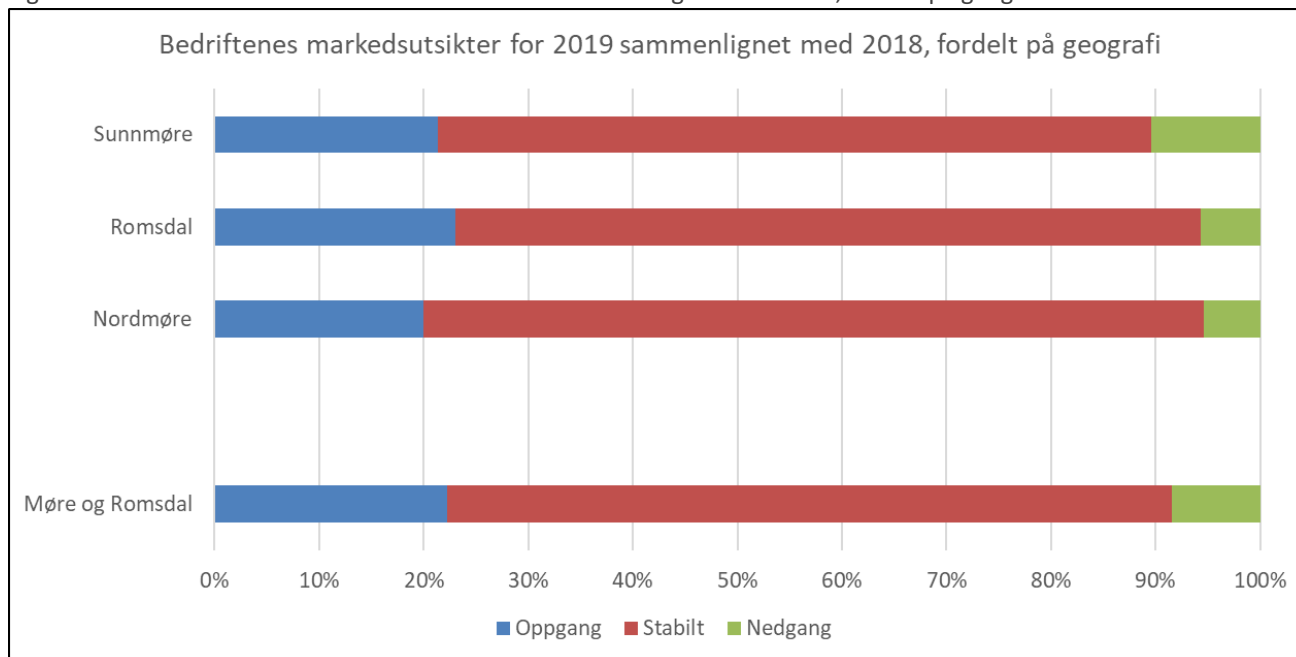
Bedriftenes markedsutsikter er ganske lik på Nordmøre, i Romsdal og på Sunnmøre.

Blant næringene viser tabellen at innen flere næringer har omtrent halvparten av bedriftene mer positive til markedsutsiktene for 2019 sammenlignet med 2018.

Figur 6: Bedriftenes markedsutsikter for 2019 sammenlignet med 2018. Gjelder kun bedrifter der dette er aktuelt, på eksport gjelder det 25 prosent av bedriftene.

Figur 7: Viser bedriftenes markedsutsikter for 2019 sammenlignet med 2018, fordelt på geografi.

Tabell 2: Markedsutsikter etter næring.

Markedsutsikter	Opp	Stabilt	Ned	Ikke aktuelt/ ikke svart
Jordbruk, skogbruk og fiske	37 %	52 %	8 %	3 %
Bergverksdrift og utvinning av olje og gass	21 %	58 %	21 %	0 %
Nærings- og nytelsemidler	40 %	44 %	16 %	0 %
Tekstil- og lærvarer	26 %	56 %	5 %	14 %
Trevarer	10 %	76 %	15 %	0 %
Trefordeling og grafisk	33 %	50 %	17 %	0 %
Petroleum og kjemisk produksjon	63 %	37 %	0 %	0 %
Prod. av annen industrivarer	19 %	65 %	16 %	0 %
Prod. av metallvarer	41 %	51 %	4 %	4 %
Produksjon av maskiner	39 %	48 %	3 %	10 %
Produksjon av elektronikk	50 %	38 %	13 %	0 %
Kraft- og vannforsyning	15 %	73 %	3 %	9 %
Bygg og anlegg	23 %	73 %	4 %	0 %
Varehandel	13 %	65 %	13 %	9 %
Hotell og restaurant	32 %	54 %	9 %	6 %
Transport	16 %	79 %	0 %	5 %
Kommunikasjon	41 %	41 %	5 %	14 %
Finans/tjenesteyting	49 %	51 %	0 %	0 %
Eiendomsdrift/forretningmessig tjenesteyting	23 %	59 %	0 %	18 %
Offentlig forvaltning	3 %	46 %	1 %	50 %
Undervisning	9 %	49 %	9 %	33 %
Helse og sosiale tjenester	3 %	44 %	8 %	44 %
Andre sosiale og og personlige tjenester	20 %	51 %	6 %	23 %
I alt	18 %	58 %	7 %	17 %

Rekrutteringsutfordringer

Bedriftene blir spurt om de i løpet av de siste 3 månedene har forsøkt å rekruttere arbeidskraft uten å få tak i rett/ønsket kompetanse. Deretter ble de spurt

om dette skyldes ingen/for få kvalifiserte søkere. Til slutt spør vi om hvilke yrker og antall dette dreier seg om.

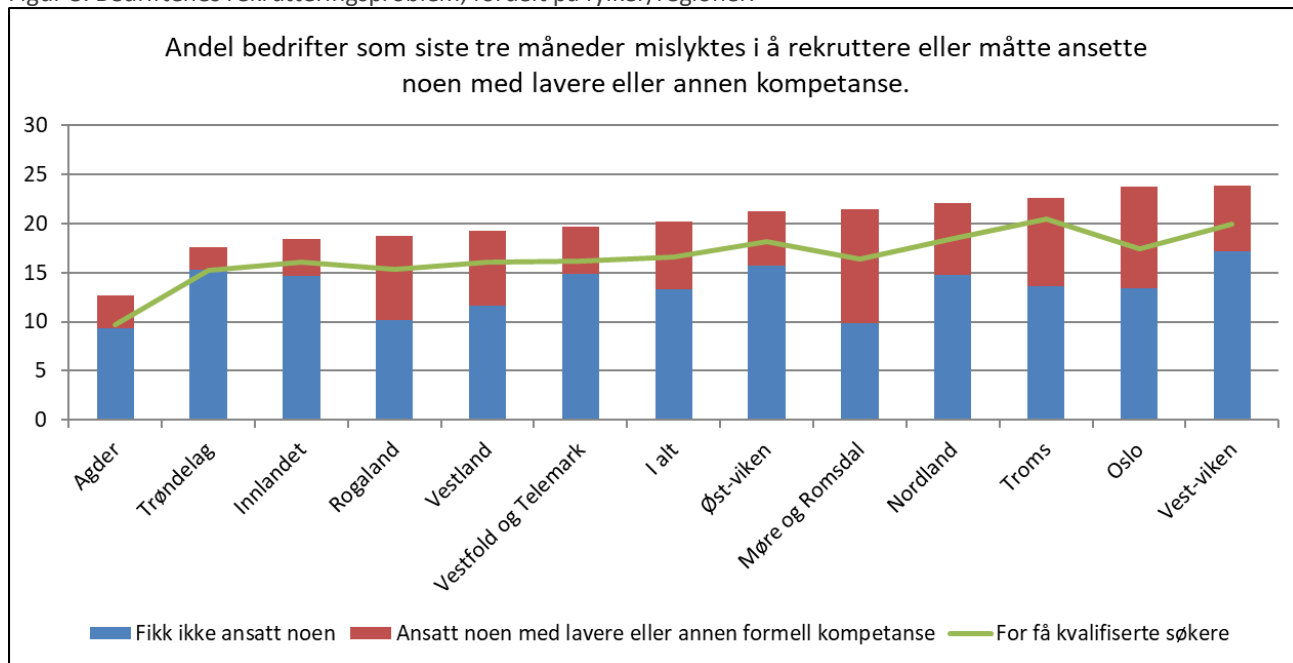
21,5 prosent av bedriftene i Møre og Romsdal svarer at de ikke har lyktes å rekruttere ønsket kompetanse de siste 3 månedene, det vil si at de enten ikke har ansatt noen i det hele tatt, eller de har måttet rekruttere personer med lavere eller annen kompetanse.

10 prosent av bedriftene har ikke ansatt noen til den ledige stillingen, mens 11,5 prosent har ansatt personer med lavere/annen kompetanse enn ønsket. Drøyt 16

prosent av bedriftene svarer at den mislykkede rekrutteringen skyldes mangel på kvalifiserte søkere.

Figur 8 viser at det er en ganske lik andel bedrifter i de ulike fylkene/regionene som ikke får rekruttert ønsket kompetanse. Bare Agder skiller seg spesielt ut med at det der er færre bedrifter som har rekrutteringsutfordringer.

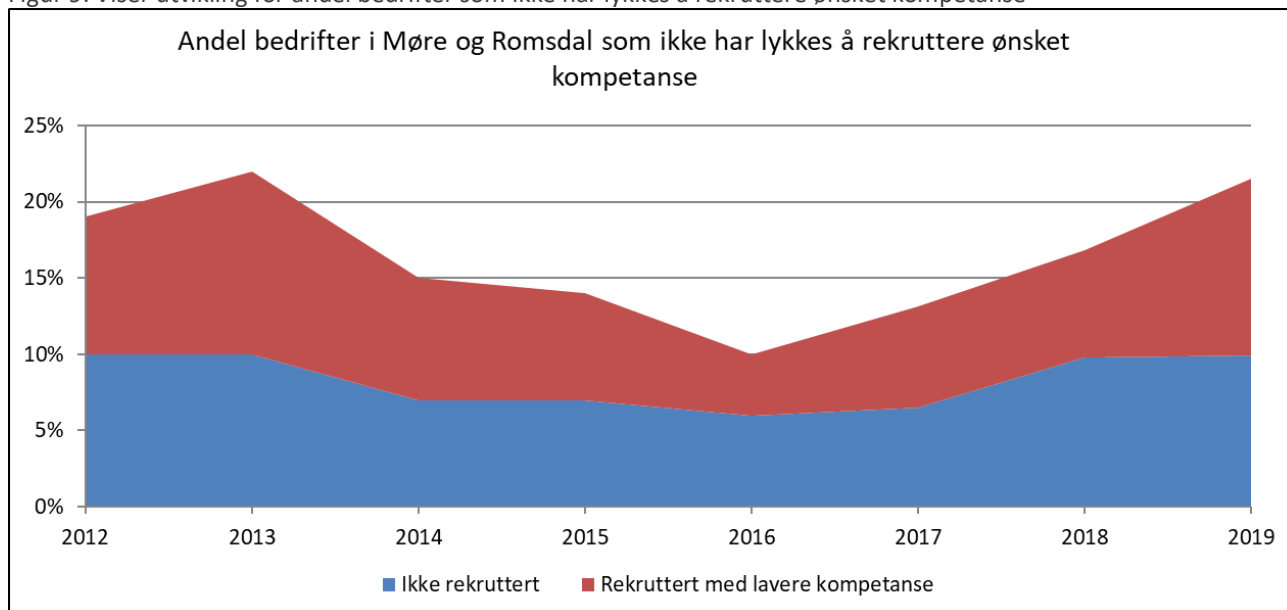
Figur 8: Bedriftenes rekrutteringsproblem, fordelt på fylker/regioner.

Det har blitt vanskeligere for bedriftene å rekruttere ønsket kompetanse de tre siste åra. Andelen bedrifter som ikke klarer å rekruttere ønsket kompetanse nå, er på

samme nivå som før den store nedgangen i oljerelatert sektor.

Figur 9: Viser utvikling for andel bedrifter som ikke har lyktes å rekruttere ønsket kompetanse

Utenlands rekruttering

Eures er et europeisk arbeidsformidlingsnettverk som bistår arbeidsgivere og arbeidstakere i forbindelse med formidling av arbeidskraft innen EU, EØS og Sveits. NAV Eures har som mål å få til et mer fungerende arbeidsmarked gjennom å fremme mobiliteten i det europeiske arbeidsmarkedet.

NAV Eures i Møre og Romsdal deltar på en rekke rekrutteringsmesser i utlandet og har gjennom et stort kontaktnett, både i Norge og resten av Europa, gode

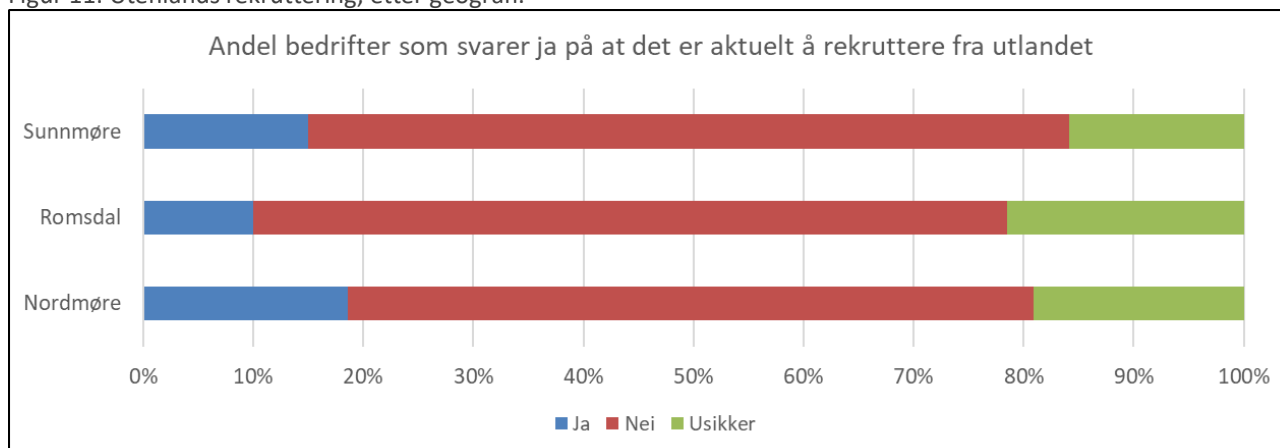
muligheter for å finne aktuelle kandidater til bedrifter som søker denne type arbeidskraft. NAV i Møre og Romsdal vil derfor være et av flere naturlig kontaktpunkt for bedrifter som ønsker å rekruttere utenlandsk arbeidskraft.

Fra 2017 til 2019 er det en nedgang på 2,7 prosentpoeng. Trenden fra 2013 er nedadgående. Blant bedriftene innen næring- og nytelsesmidler er det dalende interesse for utenlands rekruttering.

Figur 10: Utvikling ja til utenlands rekruttering.

Figur 11: Utenlands rekruttering, etter geografi.

Mangel på arbeidskraft

Vi har spurt bedriftene som ikke fikk ansatt, eller ansatte med lavere/annen kompetanse grunnet ingen/for få kvalifiserte søkere de siste tre måneder om hvor mange og hvilke yrker det dreier seg om. Dette antallet blir også kalt mangel på arbeidskraft. Dette er på mange måter det viktigste, og mest konkrete punktet i bedriftsundersøkelsen.

Samtidig er det bare rundt 160 bedrifter av de 753 som har svart på undersøkelsen som har svart at de ikke har fått ansatt ønsket kompetanse. Derfor blir usikkerheten stor, spesielt fordelt på næring.

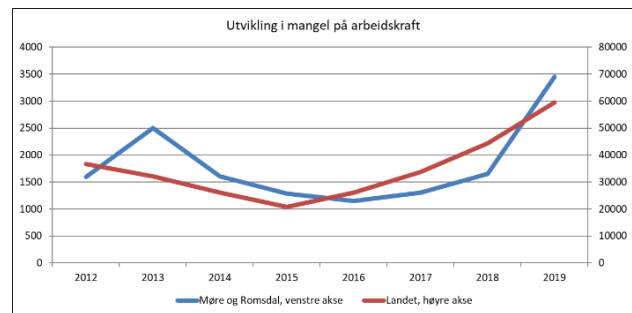
Mangelen av arbeidskraft i Norge er beregnet knapt 60 000 mens det tilsvarende tallet for Møre og Romsdal er nesten 3 500. Både i fylket og i landet er det blitt større i mangel siden i fjor, men mangelen i vårt fylke har økt betydelig mer

enn i resten av landet. Dette viser at bedriftene har hatt klart større vansker med å få tak i ønsket kompetanse i år sammenlignet med de siste par årene.

Utvikling over tid

Vi har målt mangel på arbeidskraft på samme måte siden 2012. Figuren viser at landet og fylke løpet av disse årene ikke har hatt større mangel på arbeidskraft enn nå. I Møre og Romsdal har mangelen økt kraftig det siste året og er nå større enn i forkant av den oljedrevne nedturen vi hadde for noen år siden.

Figur 12: Mangel på arbeidskraft fordelt over tid.

Størst mangel innen helse og sosial

Blant næringene er det stor mangel på arbeidskraft innenfor Helse- og sosialtjeneste, innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting samt bygge og

anleggsvirksomhet. Dette er de tre næringene med høyest mangel på arbeidskraft både i Møre og Romsdal og i landet.

Tabell 4: Mangel arbeidskraft fordelt på næring.

Næringsgruppe SN2007	Mangel 2018	Mangel 2019	Endring siste år	Mangel hele landet
Jordbruk, skogbruk og fiske	7	34	27	629
Bergverksdrift og utvinning	2	46	44	607
Nærings- og nytelsemidler	28	36	8	577
Tekstil- og lærvarer	4	2	-2	44
Trevarer	8	5	-3	121
Treforedling og grafisk produksjon	2	0	-2	33
Petroleum og kjemisk produksjon	2	5	3	94
Produksjon av annen industri	21	21	0	290
Produksjon av metallvarer	31	36	5	591
Produksjon av maskiner og utstyr	44	106	62	773
Produksjon av elektriske og optiske produkter	1	1	0	122
Elektrisitet, vann og renovasjon	5	11	6	282
Bygge- og anleggsvirksomhet	129	514	385	10 439
Varehandel, motorvognreparasjoner	152	258	106	6 542
Transport og lagring	59	129	70	3 061
Overnattings- og serveringsvirksomhet	84	132	48	3 072
Informasjon og kommunikasjon	23	30	7	2 273
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	4	10	6	325
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	341	667	326	13 949
Offentlig forvaltning	28	123	95	1 184
Undervisning	85	171	86	1 686
Helse- og sosialtjeneste	571	1086	515	11 748
Personlig tjenesteyting	43	45	2	1 028

Mangel på sykepleiere

Tabell 6 viser mangel på arbeidskraft i Møre og Romsdal og landet fordelt på yrker. Undersøkelsen viser at det er størst mangel på helsepersonell.

Det er også stor mangel på tømrere og snekkere, rørleggere og elektrikere, både i fylket og i landet.

Tabell 5: Yrker med størst mangel på arbeidskraft.

Yrker med størst mangel på arbeidskraft	Møre og Romsdal	Hele landet
Sykepleiere	472	4516
Tømrere og snekkere	173	3210
Andre helseyrker	171	2287
Andre administrative ledere	169	565
Spesialsykepleiere	144	1105
Helsefagarbeidere	140	2655
Rørleggere og VVS-montører	119	2153
Elektrikere	112	2379
Grunnskolelærere	87	855
Legespesialister	68	618
Vernepleiere	68	691
Andre salgsmedarbeidere	62	1493
Butikkmedarbeidere	61	1318
Førskolelærere	59	548
Kokker	58	1114
Lastebil- og trailersjåfører	58	1602
Betongarbeidere	49	836
Taktekkere	48	909
Overflatebehandlere og lakkerere	44	538
Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	39	782
Servitører	36	697
Andre ingeniører	32	471
Frisører	29	539
Politibetjenter mv.	28	597
Jordmødre	27	183
Sveisere	27	704
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	27	656
Ledere av industriproduksjon mv.	24	255
Isolatører mv.	24	261
Malere og byggtapetsere	24	445
Anleggsmaskinførere	24	712
Reiseledere og guider	23	243
Hjelpearbeidere i anlegg	22	1053
Salgs- og markedssjefer	21	83
Ledere av bygge- og	20	279
Lektorer mv. (videregående skole)	20	164
Andre sikkerhetsarbeidere	20	438
Gulv- og flisleggere	20	371
Platearbeidere	20	386
Bussjåfører og trikkeførere	20	654